

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

* Η γλώσσα είναι ένας κώδικας επικοινωνίας με τον οποίο τα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας ανταλλάσσουν πληροφορίες, σκέψεις, απόψεις, συναισθήματα, αλλά και φορέας καλλιέργειας της σκέψης, του ήθους και της αισθητικής ενός λαού.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

Ζα. * Ζωντανή: Η γλώσσα του ελληνικού λαού είναι μία και ενιαία από τον Όμηρο έως το Σολωμό και τον Παλαμά. Η διαχρονικότητά της αποδεικνύεται από την αδιάκοπη προφορική και γραπτή της παράδοση επί 4000 και 3000 χρόνια, αντίστοιχα.

* **Εύρωστη:** Η δύναμη της ελληνικής γλώσσας συνίσταται στη χρήση ενός πλούσιου, σύνθετου και πολυδύναμου κώδικα, την αξιοποίηση του λεξιλογικού δυναμικού για λεπτές σημασιολογικές αποχρώσεις, την ευρύτητα των αναφορών, την ακρίβεια στην περιγραφή, την κυριολεξία, την αξιοποίηση των δυνατοτήτων μονοσημίας, αμφισημίας, πολυσημίας... Η πρωιμη χρησιμοποίησή της για την έκφραση προηγμένων μορφών σκέψης της εξασφάλισε μια βαθιά καλλιέργεια, που είχε ως συνέπεια την ανάδειξή της σε κύρια δάση της εννοιολογικής έκφρασης του Δυτικού πολιτισμού, ιδιαίτερα σε σύνθετες και απαιτητικές μορφές επικοινωνίας, όπως η επιστήμη, η φιλοσοφία, ο πολιτικός λόγος.

* **Πεισματάρα:** Η ελληνική γλώσσα χαρακτηρίζεται από μια αξιοσημείωτη αντοχή απέναντι στη φθορά του χρόνου, στην αφόρητη πολιτιστική πίεση άλλων γλωσσών, στους κινδύνους που την απειλούν: ξενομανία, μιμητισμός, αναχρονιστική εκπαίδευση...

* **Χαριτωμένη:** Η καλλιέργεια της σκέψης, του θεάτρου, του πνευματικού πολιτισμού γενικότερα, ήταν για τους αρχαίους Έλληνες κατανάγκη και βαθύτατη καλλιέργεια του Λόγου, της Ελληνικής Γλώσσας. Η υψηλή αισθητική της ποιότητα εντοπίζεται ήδη στην πρωιμη φάση της (τραγικός λόγος), στον πλούσιο ρυθμό και τη μουσικότητά της, αλλά και στην τεράστια εκφραστική της δύναμη όπως ανιχνεύεται στα δημοτικά τραγούδια, την ποίηση, την πεζογραφία.

Ζβ. * Η γλώσσα είναι κοινωνικό προϊόν, γι' αυτό και είναι τόσο πολυκύμαντη και πολύμορφη όσο και η γλωσσική κοινότητα την οποία εκφράζει και υπηρετεί. Ως ζωντανός οργανισμός ακολουθεί τους νόμους της εξέλιξης: δεν μπορεί να παραμείνει στατική κι αμετάβλητη, αλλά υπόκειται σε συνεχείς μεταβολές, φυσιολογικές και αναγκαίες για τον εμπλουτισμό και την επιδίωσή της.

* Η γλώσσα, στην πορεία της μέσα στο χρόνο και καθώς έρχεται σε επαφή με άλλες γλώσσες, υιοθετεί και ταιυτόχρονα αποβάλλει στοιχεία. Συγκρίνοντας τη Νεοελληνική κοινή με την Αρχαία ελληνική κυρίως, αλλά και με τη Βυζαντινή, διαπιστώνουμε ότι ένας σημαντικός αριθμός λέξεων των τελευταίων έχει χαθεί με το πέρασμα των αιώνων, ενώ πολλές "ξένες λέξεις" έχουν υιοθετηθεί, για να καλύψουν σύγχρονες ανάγκες της, να την εμπλουτίσουν λεξιλογικά και εκφραστικά.

* Στο πλαίσιο της φυσικής εξέλιξης της γλώσσας αχρηστεύονται και χάνονται ορισμένοι γλωσσικοί τύποι που δεν υπηρετούν πια την επικοινωνία, απλουστεύεται η ορθογραφία και ο τονισμός.

* Μια "ελλειμματική γλώσσα" δεν υπηρετεί την αποτελεσματική επικοινωνία, δεν επιτρέπει τη γόνιμη γλωσσική συνάντηση των μελών της κοινότητας που τη χρησιμοποιεί, αλλά δημιουργεί την αίσθηση γλωσσικού κενού και επικοινωνιακών χασμάτων.

* Μια "φθαρμένη γλώσσα" επιβάλλει ισοπεδωτικούς, εξομειωτικούς κανόνες γλωσσικής συμπεριφοράς, χαρακτηρίζεται από άχρωμες, τυποποιημένες και απρόσωπες μορφές επικοινωνίας, παρουνιάζει αλλοίωση στη συντακτική της δομή, υιοθετεί άκριτα μορφολογικούς νόμους ξένων γλωσσών, υποδαυμίζεται η αισθητική της ποιότητα...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

* "Πόσο θανατάσιο πράγμα είναι να λογαριάζει κανείς πως από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε την ίδια γλώσσα." (Σεφέρης)

ΕΚΘΕΣΗ

ΘΕΜΑ: "Ο Θεός μάς χάρισε μια γλώσσα ζωντανή, εύρωστη, πεισματάρικη και χαριτωμένη, που αντέχει ακόμη, μολοντι έχουμε εξοπλόνει όλα τα θεμέλια για να τη φάνε." (Σεφέρης)
α. Να σχολιάσετε τη φράση: "Ο Θεός μάς χάρισε μια γλώσσα ζωντανή, εύρωστη, πεισματάρικη και χαριτωμένη".
β. Να δικαιολογήσετε τη φυσική γλωσσική εξέλιξη στην "παρεκμή" της γλώσσας.